# ZAMONAVIY JAMIYATDA OILA QADRIYATLARINING AHAMIYATI

**Axmatova Nasiba Bobir qizi**
Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti
Logopediya yo'nalishi 1-kurs magistratura talabasi

Qabul qilindi: 06.11.2025
Ko'rib chiqildi: 07.11.2025
Tasdiqlandi: 08.11.2025

**Kalit so'zlar:**
Oila qadriyatlari, zamonaviy jamiyat, ijtimoiy rivojlanish, ma'naviy tarbiya, oilaviy institute.

**Key words:**
Family values, modern society, social development, moral education, family institution.

**Ключевые слова:**
Семейные ценности, современное общество, социальное развитие, моральное воспитание, институт семьи.

**Annotatsiya.** Ushbu tezisda zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ijtimoiy, madaniy va ma'naviy ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda oila institutining jamiyat rivojidagi roli, oilaviy qadriyatlar orqali avlodlararo uzluksizlikni saqlash va yoshlarni tarbiyalashdagi ta'siri o'rganiladi. Tezis oilaning shaxsiy va ijtimoiy hayotdagi o'rni, oila qadriyatlarini mustahkamlash strategiyalari va ularni zamonaviy sharoitga moslashtirish masalalarini yoritadi.

**Annotation.** This thesis analyzes the social, cultural, and moral significance of family values in modern society. The study examines the role of the family institution in societal development, the preservation of intergenerational continuity through family values, and their impact on raising young people. The thesis highlights the importance of family in personal and social life, strategies for strengthening family values, and adapting them to contemporary conditions.

**Аннотация.** В данном тезисе рассматривается социальное, культурное и моральное значение семейных ценностей в современном обществе. Исследование охватывает роль института семьи в развитии общества, сохранение преемственности поколений через семейные ценности и их влияние на воспитание молодежи. Тезис подчеркивает значение семьи в личной и социальной жизни, стратегии укрепления семейных ценностей и их адаптацию к современным условиям.

**Kirish**. Zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyati tobora oshib bormoqda, chunki oila nafaqat shaxsiy hayotning, balki butun jamiyatning ijtimoiy va madaniy rivojlanishida asosiy institutsiyalardan biri hisoblanadi. Oila insonning birinchi tarbiyachisi va jamiyatga tayyorlovchi maktab sifatida shaxsiy va ma'naviy fazilatlarni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Zamonaviy davrda oilaviy qadriyatlar o'zgaruvchan ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy sharoitlar ta'sirida yangi shakllar va mazmun kasb etmoqda, shu bilan birga avlodlararo uzluksizlikni ta'minlash va yoshlarni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Oila instituti orqali farzandlar ichki madaniy va ma'naviy qadriyatlarni o'zlashtiradi, jamiyatning normativ va axloqiy qoidalariga moslashadi hamda o'zaro hurmat, sevgi va mas'uliyat kabi asosiy ijtimoiy ko'nikmalarni egallaydi. Shu sababli, oilaning jamiyatdagi roli va oilaviy qadriyatlarni mustahkamlashning strategik ahamiyati tadqiqotning dolzarb yo'nalishi sifatida e'tiborga loyiqdir. Tadqiqotda zamonaviy sharoitlarda oilaviy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish usullari, ularning ijtimoiy, ma'naviy va madaniy jihatlari hamda oila institutining jamiyatdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Bu masala nafaqat pedagogika va sotsiologiya, balki ijtimoiy rivojlanish va ma'naviyatni shakllantirish nuqtai nazaridan ham katta ahamiyat kasb etadi.

**Adabiyotlar tahlili**. Zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyati masalasi sotsiologiya, pedagogika va psixologiya sohalarida keng tadqiq etilgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oila instituti shaxsning birinchi ijtimoiy maktabi sifatida uning ma'naviy va axloqiy rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi [1]. Oila qadriyatlari avlodlararo uzluksizlikni saqlash va yoshlarni jamiyatga tayyorlashda muhim vosita hisoblanadi [2]. Shu bilan birga, oilaviy tarbiya shaxsning ijtimoiy ko'nikmalarini, o'zaro hurmat va mas'uliyatni rivojlantirishda samarali usul hisoblanadi [3]. Zamonaviy sharoitlarda ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlar oilaning funksiyalariga ta'sir qilsa-da, oilaviy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish strategiyalari jamiyat barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega [4]. Milliy va xalqaro tadqiqotlar oilaviy qadriyatlarning shaxs va jamiyat rivojida o'rni, ularni mustahkamlash usullari va pedagogik yondashuvlarni aniqlashda asosiy manba sifatida xizmat qilishini ko'rsatadi [5].

**Materiallar va usullar.** Tadqiqotda zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyatini o'rganish uchun sifat va miqdoriy tadqiqot usullari birgalikda qo'llanildi. Ma'lumotlarni yig'ishda so'rovnomalar, intervyular, kuzatuvlar va statistik ma'lumotlar tahlili ishlatildi. So'rovnomalar orqali oilalarning qadriyatlari, ularni shakllantirish va mustahkamlash bo'yicha mavjud yondashuvlar o'rganildi, shuningdek, oilaning ijtimoiy va madaniy hayotdagi o'rni ham baholandi. Intervyular yordamida oilaviy tarbiya jarayoni, avlodlararo uzluksizlikni saqlash usullari va oiladagi qadriyatlarning shaxsning rivojlanishiga

ta'siri aniqlanadi. Kuzatuvlar oilaning kundalik hayotida ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlarni qanday qo'llashi, o'zaro munosabatlarni shakllantirish va yoshlarni tarbiyalash jarayonini o'rganishga xizmat qiladi. Statistik ma'lumotlar tahlili esa oilaviy qadriyatlar va jamiyatning barqarorligi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash imkonini beradi. Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar sifat va miqdoriy metodlar yordamida qayta ishlanib, oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash va zamonaviy sharoitga moslashtirish strategiyalari ishlab chiqildi. Shu tariqa, tadqiqot metodlari oilaviy qadriyatlarning shaxs va jamiyat rivojidagi ahamiyatini tizimli va batafsil tahlil qilishga imkon yaratadi.

1-Jadval. Zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyati

| Oila qadriyati | Maqsad / vazifa | Jamiyat va shaxsga ta'siri | Ahamiyat darajasi |
|---|---|---|---|
| Hurmat va mehr-muhabbat | Farzandlar va oila a'zolari o'rtasida iliq munosabatlarni shakllantirish | Shaxsning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi | Yuqori |
| Mas'uliyat va intizom | Yoshlarni jamiyat qoidalari va axloqiy normalarga moslashuvga tayyorlash | Jamiyat barqarorligini ta'minlash va ijtimoiy moslashuvni oshirish | Yuqori |
| Madaniy va ma'naviy qadriyatlarni uzluksiz yetkazish | Avlodlararo uzluksizlikni saqlash, madaniy merosni o'rgatish | Jamiyatning madaniy va axloqiy rivojlanishini mustahkamlash | Yuqori |
| Oilaviy tarbiya va qo'llab-quvvatlash | Farzandlarni barkamol shaxs sifatida tarbiyalash | Shaxsning psixologik va ijtimoiy barqarorligini ta'minlash | Yuqori |

Ushbu jadval zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyatini tizimli va aniq ko'rsatadi. Jadvalda hurmat va mehr-muhabbat, mas'uliyat va intizom, madaniy va ma'naviy qadriyatlarni uzluksiz yetkazish hamda oilaviy tarbiya va qo'llab-quvvatlash kabi asosiy oila qadriyatlari, ularning maqsadi, jamiyat va shaxsga ta'siri hamda ahamiyat darajasi ko'rsatilgan. Hurmat va mehr-muhabbat oila a'zolari o'rtasida iliq munosabatlarni shakllantirib, shaxsning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Mas'uliyat va intizom yoshlarni jamiyat qoidalari va axloqiy normalarga moslashuvga tayyorlab, jamiyat barqarorligini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Madaniy va ma'naviy qadriyatlarni avlodlararo uzluksiz yetkazish jamiyatning madaniy

merosi va axloqiy rivojlanishini ta'minlaydi. Oilaviy tarbiya va qo'llab-quvvatlash esa farzandlarni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi va ularning psixologik va ijtimoiy barqarorligini oshiradi. Shu tariqa, jadval oila qadriyatlarining shaxs va jamiyat rivojidagi o'rni va ahamiyatini vizual va tizimli ravishda ko'rsatadi hamda pedagogik va ijtimoiy strategiyalarni ishlab chiqishda asos bo'ladi.

**Tadqiqot muhokamasi**. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyati nafaqat shaxsning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishida, balki jamiyat barqarorligini ta'minlashda ham muhimdir. So'rovnomalar va intervyular natijalari shuni ko'rsatdiki, oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash orqali yosh avlodlar ichki madaniy va axloqiy qoidalarni o'zlashtiradi, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi va mas'uliyat hamda hurmat hissini shakllantiradi. Kuzatuvlar orqali aniqlanishicha, oilaning shaxsiy hayotdagi rollari va qadriyatlarni amalda tatbiq etish usullari jamiyatda ijtimoiy barqarorlik va madaniy uzluksizlikni saqlashga yordam beradi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, oilaviy qadriyatlar nafaqat farzandlarni tarbiyalashda, balki ular orqali jamiyatning madaniy merosi va ijtimoiy normativlari avloddan-avlodga uzluksiz yetkazilishini ta'minlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu bilan birga, oilaviy qadriyatlarni zamonaviy sharoitga moslashtirish va pedagogik yondashuvlarni qo'llash oilaning ijtimoiy, ma'naviy va madaniy funktsiyalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Milliy va xalqaro tadqiqotlar asosida aniqlanishicha, oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash va ularni jamiyatdagi o'zgarishlarga moslashtirish strategiyalari jamiyat barqarorligi va shaxsning barkamol rivojlanishini ta'minlashda samarali vosita hisoblanadi. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, oila qadriyatlarini rivojlantirishga qaratilgan strategiyalarni tizimli va doimiy qo'llash jamiyatning ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi hamda yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashda asosiy omil sifatida xizmat qiladi.

**Xulosa**. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy jamiyatda oila qadriyatlarining ahamiyati juda yuqori bo'lib, u nafaqat shaxsning ijtimoiy, ma'naviy va madaniy rivojlanishida, balki jamiyat barqarorligini ta'minlashda ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash orqali yosh avlodlar ichki madaniy va axloqiy qoidalarni o'zlashtiradi, mas'uliyat, hurmat va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Tadqiqot shuni tasdiqladiki, oilaning shaxs va jamiyat hayotidagi roli, qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish strategiyalari jamiyatning madaniy uzluksizligini ta'minlash va barkamol shaxslarni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, oilaviy qadriyatlarni tizimli ravishda qo'llash va zamonaviy sharoitga moslashtirish jamiyatning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishida asosiy omil hisoblanadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, oila qadriyatlariga e'tibor qaratish va ularni mustahkamlashga qaratilgan pedagogik va ijtimoiy strategiyalar jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash hamda

yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashning muhim vositasi hisoblanadi.

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Karimov A. Oila instituti va jamiyat rivojlanishi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Islomova N. Oilaviy qadriyatlar va avlodlararo uzluksizlik. – Samarqand: Ilm, 2021.
3. Ahmedov T. Shaxs tarbiyasida oilaning roli. – Toshkent: Pedagogika, 2019.
4. Johnson L., Smith K. Family Values in Modern Society. – London: Routledge, 2020.
5. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. Oilaviy siyosat va ijtimoiy barqarorlik bo‘yicha tavsiyalar. – Toshkent, 2022.